

Академія громадського активізму:

п'ять історій про те,
як навчання допомогло
активістам та активісткам
Сходу та Півдня України
стати сильнішими

2022 рік

Війна на Донбасі та Революція Гідності підкреслили, наскільки важливу роль для України відіграє громадянське суспільство. Ці трагічні події, з одного боку, дали поштовх до створення багатьох нових потужних організацій громадянського суспільства (ОГС) по всій країні, з іншого – показали, над якими слабкими сторонами ще потрібно працювати.

Так, ОГС, порівняно з державними інституціями, мають один із вищих ступенів довіри в суспільстві. Проте інституційні можливості та рівень професійної підготовки фахівців цієї сфери все ще потребують покращення.

Гостро проблема відчутна на Сході та Півдні України. З початком війни багато громадських активістів просто полишили регіон, а нові організації тільки-но спинаються на ноги. Окрім того, східні та південні області зазнають значного впливу російських та проросійських медіа. І це теж фактор, який стримує розвиток місцевого активізму.

Наприкінці 2020 року Фонд Східна Європа взявся до реалізації річної програми, яка мала на меті підвищити інституційну спроможність ОГС Донецької, Луганської та Херсонської областей та посприяти тому, аби рівень залученості населення до вирішення проблем своїх регіонів зріс. Програма дістала назву Академія громадянського активізму.

До участі в Академії відібрали 170 місцевих діячів, які або вже мали досвід активізму, або планували цим займатись. Пів року тривало комплексне навчання стратегування, користування інструментами е-демократії, проєктного менеджменту, комунікацій, адвокації та багатьох інших навичок. Окрім того, слухачів Академії вчили об'єднуватись – створювати коаліції, розробляти спільні проєкти, відшукувати на них кошти та втілювати задуми в життя.

Таким чином ми прагнули розвинути на Сході та Півдні України потужний громадський актив – лідерів, які надалі гуртуватимуть людей довкола розв'язання суспільних проблем, налагоджуватимуть діалог всередині спільнот і будуть виразниками демократичних цінностей.

Чи у нас це вийшло? – Читайте історії слухачів і слухачок Академії та робіть висновки самі.

Авторка текстів – Юлія Гудожник

Матеріали підготовлено Фондом Східна Європа у межах Програми «Академія громадянського активізму», що впроваджується спільно з Інтерньюз-Україна за підтримки Проєкту USAID «Демократичне врядування у Східній Україні». Думки та твердження викладені у них не обов'язково відображають погляди Фонду Східна Європа, USAID або Уряду Сполучених Штатів Америки.

Зміст:

4

- **Історія перша.**
Людмила Абсава:
«Академія дала мені імпульс до руху»

6

- **Історія друга.**
Олександр Васильєв:
«Рівень дискусії в Академії мене дивує і надихає»

8

- **Історія третя.**
Ірина Воротнікова:
«Після Академії тільки бери й роби»

10

- **Історія четверта.**
Оксана Котікова:
«В Академії я нарешті знайшла себе»

12

- **Історія п'ята.**
Марина Олійник:
«Академія громадського активізму – це моє відкриття року»

Історія перша

Людмила Абсава: «Академія дала мені імпульс до руху»

Після навчання в Академії громадського активізму Людмила Абсава провела перший у житті екофестиваль Kherson Zero Waste. А зараз готує адвокаційний проєкт, щоб у Херсоні почали впроваджуватися європейські принципи «нуль відходів». Місто може стати одним серед перших Zero Waste Cities («Міста нуль відходів») в Україні

Для Людмили Абсава, очільниці громадської організації «Глобальний погляд», займатися винятково екологічними питаннями і ставити для себе такі масштабні цілі у цій сфері – нова практика. Досі вона працювала з молоддю за кількома напрямками: права людини, інклюзія та екологічна свідомість. Але під час участі у заходах Академії зрозуміла, що саме на цій темі хоче зосередитися: «Академія підштовхнула мене поглиблювати знання саме в такому напрямку й поширювати ці ідеї у нашому місті».

Людмила прийшла до Академії, бо любить постійно вчитися.

Kherson Zero Waste

Власне, першим вагомим кроком до поширення таких ідей у Херсоні стало проведення екофестивалю Kherson Zero Waste. Його організувала коаліція «екофрендлі_Я», яка сформувалася під час навчання в Академії. І хоча фестиваль кілька разів змушені були переносити у зв'язку із епідемічною ситуацією, він таки відбувся. І в тому форматі, в якому команда коаліціантів його задумала.

На фестивалі обладнали п'ять локацій за правилом 5R руху zero waste («нуль відходів»): відмовся від зайвого, скорочуй використання потрібного, використовуй повторно, переробляй, компостуй. Учасники могли ознайомитися із процесами на кожній локації, взяти участь у майстер-класах і виграти екоподарунки. Тут же й уперше збирали підписи херсонців на підтримку петиції про приєднання Херсона до міжнародної програми Zero Waste Cities.

За чотири години фестивалю понад 400 людей пройшли всі 5R руху «нуль відходів». Це перевершило очікування активістів. «На фестиваль до нас приїхали представники громадської організації Zero Waste Lviv і змогли на власні очі побачити, що ми серйозно налаштовані. Завдяки цьому ми вже стали частиною громадського об'єднання Zero Waste Ukraine («Український Альянс нуль відходів») і зупинятися не збираємося», – коментує Людмила.

Для активістки неабияк важливим стало те, що фестиваль

об'єднав усі покоління – від найменших до найстарших. Більш того, його підтримали і медики, які створили локацію поводження з медичними відходами, і представники місцевого бізнесу, які поділилися своїми практиками. Координаторку фестивалю це здивувало: «Ми не думали, що нас так підтримають. Не тільки громадські організації та ініціативні групи міста, а й найближчі територіальні громади».

«Подарункопад»

Фестиваль став результатом навчання в Академії громадського активізму. Сюди Людмила прийшла, бо любить постійно вчитися. Маючи за плечима досвід викладання, навчання за кордоном й управління великими проектами, вона зізнається, що була вражена організацією навчання в Академії: «Ми наче вже всі навчені, багато проєктів зробили, побачили, але тут я отримала багато нового».

Навчання в Академії вона називає «подарункопадом». Пояснює чому: її коаліція «екофрендлі_Я» отримала грант на проведення у Херсоні екофестивалю; громадська організація Людмили – комунікаційний ваучер на створення айдентики та брендбуку; сама ж Людмила – індивідуальний коучинговий супровід після завершення навчання. «Така підтримка, в тому числі фінансова та коучингова, дають ресурс для подальшого розвитку і по завершенню Академії», – коментує активістка.

Життя після Академії

Формування коаліції «екофрендлі_Я» та проведення екофестивалю Kherson Zero Waste надихнуло команду на початок адвокаційної кампанії, щоб Херсон долучився до міжнародної програми Zero Waste Cities («Міста нуль відходів») та здобув відповідну сертифікацію. «Академія дала мені розуміння, що мало сподіватися лише на активістів і волонтерів. Дуже добре, що ми самі все хочемо робити, але нам треба і владу штовхати так, щоб вона давала для цього умови, а не ставила перепони», – каже Людмила.

Команда вже почала працювати над адвокаційним проєктом і розуміє, що це план на тривалу перспективу. Йдеться про розроблення критеріїв для міста, навчання виконавців і запуск масштабної інформаційної кампанії, а на це потрібно достатньо часу і терпіння.

«Імпульс до такого руху нам дала Академія. Не було би її, не було би нашого екофестивалю. Не було би нових ідей, щоб Херсон став містом «нуль відходів». А що іще важливіше – завершивши навчання, ми не попрощалися. Процес запущено, він уже сталий і триває далі».

Фестиваль об'єднав
усі покоління – від
найменших до
найстарших.

[Історія друга]

Олександр Васильєв: «Рівень дискусії в Академії мене дивує і надихає»

Активіст із Херсона переконався, що усі «космічні» плани можна реалізувати завдяки обміну знаннями та досвідом

Олександр Васильєв – батько десятих прийомних дітей. Про Академію громадського активізму йому розповів керівник Всеукраїнської асоціації прийомних батьків. «Я поставився до цього дещо скептично, бо вже брав участь у різних подібних школах, і толку з того було мало. Але тут уже перше заняття мене приємно здивувало», – згадує чоловік.

Побачивши цінність знань, які дає Академія, Олександр поділився запрошенням долучитися до програми зі своїми колегами з Асоціації прийомних батьків у Херсонській області. І хоча до кінця програми разом із ним дійшли лише кілька людей, але це вже підштовхнуло до розвитку організації: «Знання, які ми тут здобуваємо, додають упевненості та надихають нас на нові звершення. У нас вималювався план дій на майбутнє. Надто стосовно взаємодії з владою».

Олександр – батько десятих прийомних дітей. Планує відкрити школу барабанщиків для дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування.

У боротьбі за права

Взаємодіяти з владою Олександр почав тоді, коли вперше став прийомним батьком. Розповідає, що й уяви не мав, з якими викликами матиме справу. В Україні немає культури брати сиріт у сім'ю, а інтернатна система дуже недосконала і не може дати їм належного виховання. «Мало хто розуміє, що якщо ними не займатися, то ці діти, коли виростуть, або платитимуть державі податки, або сядуть у в'язницю», – коментує він.

Чоловік почав вивчати законодавство й відстоювати права прийомних батьків перед місцевою владою. Це дало позитивні зрушення, і в результаті до нього приїхала ціла делегація із області, щоб запозичити досвід та об'єднати зусилля. Тоді Олександр став заохочувати інших прийомних батьків уважно вивчати закони, чого вони раніше не робили.

Зараз він пишається результатом – до думки активістів влада почала прислухатися більше і на місцевому, і на національному рівні, і вносити необхідні правки до законодавства. «Мене надихає, коли в міністерстві тебе вже розпитують, яка ситуація, і які зміни ще потрібні для покращення ситуації», – коментує він.

Колись Олександр усе робив самотужки. Свого часу він займався бізнесом і тоді зробив висновок, що сам відповідає за успіх чи неуспіх своєї справи. Але коли 20 років тому підібрав на дорозі дитину, яка замерзала, і став прийомним

батьком, його висновки почали змінюватися. Зараз він добре бачить, що спільними зусиллями у Всеукраїнській асоціації прийомних батьків вони можуть добитися значно більше, ніж могла би одна людина. «Коли люди йдуть до тебе з надією, просять поділитися своїм досвідом, то ти стаєш частиною змін по всій країні», – каже активіст.

Навчання в Академії дало Олександрю глибше розуміння того, як досягати бажаного у взаємодії із владою, та впевненість відстоювати свою позицію. Він розповідає, що був вражений кількістю громадських організацій по всій країні та їхніми досягненнями: «Влада намагається робити все так, як звикла, як було колись. Але наше завдання як громадських активістів – наполягати на тому, щоб закони виконували. Після завершення Академії я переконався, що громадянам є що сказати, і влада має до цього прислухатися».

Олександр
із сім'єю.

«Космічний» задум

Найбільше в Академії Олександра вразив офлайн-модуль навчання у Харківській області. Там він мав нагоду наживо поспілкуватися із колегами з усієї країни та побачити, що з одного бажання може вирости цілий громадський рух, повноцінна структура. Це надихнуло його на власну ідею – відкриття школи барабанщиків для дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування, які виховуються у дитячих будинках сімейного типу та прийомних родинах у Херсоні.

«Спершу мені здалося, що такий задум – це щось абсолютно космічне, недоступне. Я поділився ідеєю із коучкою проєкту Галиною Потопальською, і вона мене підтримала, чим дуже здивувала», – розповідає він. Олександр – сам із дитинства барабанщик і переконаний, що гра на музичному інструменті сприяє не тільки дитячому розвитку, а й успіху в майбутньому дорослому житті. «Навчитися музики, ритму – це все одно, що вивчити іноземну мову», – пояснює він. Школа барабанщиків дасть дітям і підліткам можливість об'єднуватися і створювати щось нове самостійно. Він вірить, що їм просто треба дати стимул і майданчик для спільнотворення.

Наразі Олександр уже написав частину проєкту та продовжує над ним роботу. Процес триває із затримками, бо, як пояснює активіст, коли в тебе десять дітей, то постійно виникають якісь клопоти. Важко знайти час, який можна було би присвятити лише собі та своїй ідеї. Втім, незважаючи на зайнятість, Олександр зміг повноцінно пройти всі модулі навчання в Академії. Більш того, він продовжує брати участь у конференціях і дискусіях, щоб здобути максимальну кількість знань: «Я ніколи раніше не мав такого досвіду. Це неабияк розширює кругозір, а рівень дискусії в Академії мене дивує і надихає».

Історія третя

Ірина Воротнікова: «Після Академії тільки бери й роби»

Громадська активістка мріє створити біля Маріуполя поселення для 78 сімей вимушених переселенців із окупованих територій. Знання, здобуті в Академії громадського активізму, вже допомагають їй втілити мрію в життя

Ірина Воротнікова родом із Донецька, але із початком збройного конфлікту переїхала до столиці. Тут вона працює з молоддю у громадській організації «Міжнародна школа рівних можливостей» та координує роботу «Гендерної обсерваторії». Незабаром активістка повернеться до Маріуполя, де очолить відокремлений підрозділ організації. За знаннями, як там ефективно налагодити роботу та як координувати створення спільноти вимушених переселенців, Ірина прийшла в Академію. Втім, зрештою отримала значно більше.

Відповідь на виклики

Окрім громадської організації, уже більше року Ірина займається питанням будівництва житла для спільноти вимушених переселенців із окупованого Донбасу. «Ми добилися отримання ділянки в Маріупольській об'єднаній територіальній громаді. Це гарний приклад того, що можна не чекати, що хтось прийде і щось дасть, а самим іти й здобувати», – розповідає Ірина.

Маючи амбітні цілі на майбутнє, вона потребувала практичних інструментів для втілення бажаного. Тому Ірина і подала заявку до Академії громадського активізму. «Коли я прочитала, скільки всього пропонує програма, то зрозуміла, що це саме те, що треба, з нашими планами й завданнями», – каже вона. А коли отримала листа-запрошення на навчання в Академію, то не приховує, що стрибала від радості.

В Академії активістка змогла здобути вичерпні знання про написання проєктів, їх оцінку та уникнення помилок: «Тут все дали, як на блюдечку. Тільки бери й роби». Доволі цінними для Ірини стали комунікаційні тренінги. Більш того, у межах Академії вона виграла грант на написання комунікаційної стратегії. Активістка давно хотіла отримати консультації із комунікацій від досвідченої громадської організації. У неї вже була на прикметі така – «Світло надії» у Полтаві. Тут вона раніше проходила короткий курс із адвокації та хотіла поглибити свої знання із написання стратегічних документів. Отриманий ваучер допоміг нарешті втілити бажане – повчитися у вибраних нею експертів у Полтаві й створити комунікаційну стратегію. «Просто навчання – це вже добре. А те, що Академія дає ще й можливість виграти субгрант під час навчання, – ще краще», – коментує вона.

«Мрія Приазов'я»

До початку збройного конфлікту в Ірини була своя туристична агенція в Донецьку, яка займалася груповими поїздками. Вимушена переселенка каже, що завдяки цьому досвіду працювати з людьми вона вміє, але: «Туризм – це одне, а коли ти маєш справу з людьми, які мають ті самі наміри, мрії – це трохи інше».

Ірина підкреслює, що особливо корисним в Академії для неї було створення коаліції та робота в командах. У своєму поточному проєкті з формування спільноти переселенців вона має справу з доволі різними людьми й каже, що Академія вчить, як «розрізнених людей об'єднувати в одну організацію».

Коаліція, яку Ірина зініціювала, називається «Мрія Приазов'я». До неї належать чотири організації, і основне їхнє завдання зараз – це спрямувати зусилля в одне русло, навчитися співпрацювати для досягнення бажаних результатів. У цьому коаліції уже дуже допомогла підтримка коучів. Ірина зізнається, що часом важко погодитися на щось у команді, коли в кожного свої лідерські якості. «Коучі нас м'яко направляли, і ми вчилися не протиставляти свої ідеї, а знаходити спільне, вибирати оптимальний варіант, який виражав би наше спільне бачення», – розповідає вона.

Академія стала для Ірини тим майданчиком, де мрії почали збуватися, а напрямок руху – ставати більш чітким і зрозумілим. Активістка ділиться: «Я у захваті від тренерів. Усі вони експерти у своїх сферах, і це просто фантастика, що з нами працювали люди, які не тільки в теорії, а й на практиці знають свою справу. У мене п'ять зошитів списано конспектами!»

Під час навчання в Академії коаліція підготувала два проєкти для громади, яка складається із 78 сімей вимушених переселенців. Один проєкт передбачає навчання бджільництва та відкриття пасіки на ділянці, яку отримала спільнота. Інший – формування громадського об'єднання, яке житиме разом у цьому кооперативі. «Ми хочемо створити таку громаду, щоб вона була життєздатна. Плануємо свій сільськогосподарський кластер і своє виробництво. І це при тому, що досі такого досвіду ні в кого з нас не було», – розповідає Ірина.

Написаний та пропрацьований із коучами проєкт із розвитку бджільництва коаліція пропонуватиме донорам. А ще невдовзі представники громади переселенців їдуть на навчальний візит до Ізраїлю, де будуть запозичувати досвід зі створення кластерів. «Мрія Приазов'я» крок за кроком починає реалізовувати себе.

Ірина мріє створити біля Маріуполя поселення для 78 сімей вимушених переселенців із окупованих територій.

Історія четверта

Оксана Котікова: «В Академії я нарешті знайшла себе»

Участь у заходах Академії громадського активізму стала для активістки з Маріуполя можливістю визначити свої цілі та знайти інструменти для їх втілення

Оксана Котікова десять років волонтерить при відомому на всю країну храмі святителя Петра Могили у Маріуполі. Від початку Євромайдану тут стали опікуватися також переселенцями і бійцями – готувати для них гарячі обіди та надавати психологічну підтримку. Оксані цей досвід показав, що їй «мало жити для себе». По-справжньому щасливою вона почувається тільки тоді, коли допомагає іншим. Але як допомогти самій собі, волонтерка не знала до навчання в Академії громадського активізму.

Оксана неабияк здивувалася, коли отримала листа про те, що її відібрано до числа слухачів Академії. Жінка давно мала бажання щось змінювати, але що саме, в якому напрямку і як – не уявляла. Тому коли випадково побачила оголошення про набір на навчання, сприйняла це як шанс отримати такі потрібні їй відповіді. «Я прочитала, що Академію створено для членів громадських організацій, і була певна, що мені відмовлять. Бо хто я? Всього лише волонтерка. Але вирішила все одно заповнити заявку і написати там чесно, все як є – хто я і чого хочу», – ділиться Оксана.

Оксана почувається по-справжньому щасливою тільки тоді, коли допомагає іншим.

Знахідки під час навчання

Академія стала для волонтерки поштовхом створювати власний проєкт і формувати команду. Жінка за освітою педагог і каже, що АГА – це унікальний приклад мистецтва викладання. Оксана пояснює: «У дуже короткий проміжок часу ми отримали такий величезний обсяг інформації! Ця навчальна програма дає неймовірний потенціал для подальшого саморозвитку. Тут я остаточно зрозуміла, хто я, і нарешті знайшла себе».

Під час навчання в Академії Оксана змогла визначитися, куди і як їй рухатися далі. Вона збирається створювати проєкти для молоді Донбасу і вже сформувала для цього коаліцію із іншими слухачами та слухачками. Чому саме для молоді? За словами активістки, це майбутнє доросле населення, яке формуватиме майбутнє України. Вона мріє допомагати їм таким чином, щоб змінювати їхній світогляд. «Я дуже хочу, щоб вони пишалися своєю країною, щоб вирости справжніми патріотами. Тож мені важливо було знайти місце, де я здобуду необхідні знання, щоб втілити цю мрію», – каже Оксана.

Крім знань, Оксана також знайшла команду однодумців. І зрозуміла, чому раніше працювати в команді їй не завжди вдавалося. В Академії настало усвідомлення, що для продук-

тивної роботи мало хотіти досягати результатів, потрібна також емоційна зрілість і унікальний прояв здібностей усіх членів команди. Оксана розповідає про свої відкриття під час навчання: «Ми маємо всі однаково розуміти, що кожен із нас у чомусь одному – супергерой, а в чомусь мало розбирається, і це нормально. Так само нормально підбирати членів команди відповідно до їхніх найсильніших сторін».

Мотивація діяти

Волонтерка почала писати свою грантову заявку на проєкт для молоді й каже, що, як би не склалися обставини, вона зрозуміла, чого хоче, і буде вперто до цього йти. «Я стану щасливою, коли повноцінно займатимуся громадською активністю. Тепер я це точно знаю. А тому йтиму до свого щастя напролом», – стверджує Оксана.

Впевненості та енергії жінці надає менторська підтримка Академії, а також її сім'я. Волонтерка каже, що всіх людей варто сприймати як подорожніх, які долучаються до тебе на певних етапах життя і на певний проміжок часу. Але рідні – це ті люди, які завжди з тобою, які є твоєю опорою. «Для ентузіазму до дій мені достатньо, щоб у мене вдома все було добре. Тоді є за що боротися», – каже Оксана.

Водночас вона переконана, що зміна свідомості починається тоді, коли ми розширюємо розуміння свого дому. «Домівка – це не тільки ті чотири стіни, в яких ми живемо. Це і вулиця, і місто, і ціла країна. Так от: якщо в місті все добре, то і тобі добре», – пояснює вона. І додає, що має твердий намір зробити все від неї залежне, щоб уроки Академії якнайскоріше втілювати в життя. Оксана впевнена, що це буде найкращий спосіб віддячити всім тренерам Академії: «Мені важливо досягти успіху, щоб показати, що це навчання змінило мою свідомість, що не дарма команда вклала в це стільки праці».

Оксана разом із
слухачами/-ками Академії
громадського активізму
під час нетворкінгу

Історія п'ята

Марина Олійник: «Академія громадського активізму – це моє відкриття року»

Очільниця відділу культури міської військово-цивільної адміністрації та студентського театру «7 поверх» у Слов'янську часто бере участь у навчальних курсах. Однак Академію громадського активізму називає справжнім проривом

Маючи близько 20 років досвіду в громадському секторі, Марина Олійник переконана, що ніколи не можна зупинятися у самовдосконаленні. «Треба постійно вчитися, щоб залишатися конкурентоспроможною», – пояснює вона. Академія стала для неї водночас і майданчиком для професійного росту, і досвідом, що дав можливість вийти далеко за межі Слов'янська і знайти однодумців у інших областях.

Однією із особливостей Академії є формування коаліцій між слухачами та слухачками з різних міст. «Коли нам запропонували об'єднатися, я не могла збагнути, як це зробити. Це ж дуже складно – зрозуміти, хто є хто, коли ти бачиш людей тільки на екрані», – згадує Марина.

У виборі колег пішла на користь дискусія щодо викликів у різних містах. Активіст із Соледа-ра розповів, що в місті немає приміщення для молоді, де вони могли би займатися музикою.

«Я тоді почула нотки, які мені близькі – молодь, музика, культура. Саме з ним мені захотілося створити коаліцію».

Так усе почалося із двох людей. Пізніше на запрошення Марини до них приєдналися ще четверо учасників та учасниць із Донецької, Луганської, Херсонської та Дніпропетровської областей. Так з'явилася коаліція «Соляний бум».

Від ідеї – до втілення

«Об'єднатися – це одне, а почати працювати над ідеєю – це вже зовсім інше», – усміхається Марина. Коаліція вирішила взятися за організацію та проведення артфестивалю «Соляний бум». Учасниця Академії наголошує, що саме завдяки підтримці коучки Юлії Медведєвої вдалося досягти бажаного – підготувати та захистити їхній проєкт. «У нас було кілька зустрічей, у результаті яких ми йшли на захист вмотивованими та пропрацьованими», – коментує Марина.

Завдяки коучці та знанням, здобутим у Академії, команда змогла краще структурувати свою ідею та розділити між собою повноваження. Хтось зайнявся фінансами, хтось медіа, хтось програмою. Але у зв'язку з тим, що фестиваль відбував-

Марина переконана, що ніколи не можна зупинятися у самовдосконаленні

ся у Слов'янську, звідки лише Марина, основна частина роботи щодо домовленостей все ж «звалилася» на неї. «Нам було би значно простіше, якби ми всі були з одного міста. Але у кожного із наших коаліціантів є свій унікальний досвід, тому вони могли привнести щось нове у Слов'янськ», – каже активістка.

Результатом спільної роботи став п'ятиденний фестиваль «Соляний бум» із артрезиденціями, де митці з усіх куточків України об'єдналися для створення спільного. «Це колосальний досвід і для мене особисто, і для міста. Я вже називаю фестиваль своєю другою дитиною», – ділиться Марина. Після успішного старту у Слов'янську команда, що сформувалася завдяки Академії, хоче зробити фестиваль щорічним. Ціль – поступово відкривати схід іншим регіонам України, «зшивати» країну в єдину через культуру і спільнодію. Наступного року фестиваль планують провести у Соледарі.

Фестиваль «Соляний бум» із артрезиденціями об'єднав митців із усіх куточків України. Команда, що сформувалася завдяки Академії, хоче зробити фестиваль щорічним.

Найбільша цінність Академії

Незабутнім досвідом навчання для Марини стала групова робота. «Ми ж усі лідери, керівники, у всіх досвід за плечима. І коли настає час разом працювати над розв'язанням якихось завдань, то дуже цікаво спостерігати за тим, як ми себе проявляємо», – пояснює активістка. Додає, що найбільша цінність Академії – у можливості контактувати з представниками інших громадських організацій.

Також особливо важливим для активістки було здобути знання про гендерний підхід і комунікації. Марина вперше прослухала модуль про гендерні питання у громадській роботі й каже, що для неї це стало несподіванкою: «Я ніколи раніше не мала справи з гендерним підходом у громадському секторі, тому для мене дуже цінно було це почути».

Тренінги щодо комунікацій активістка взагалі називає «проривом», бо раніше лише надавала інформацію журналістам на запит. А в Академії вперше здобула глибокі знання про те, як запрошувати представників ЗМІ, як робити заходи цікавими для них і взаємодіяти з журналістами на постійній основі.

Активістка рада, що, хоч навчання добігло кінця, здобуті контакти залишаються в дії. Із «академіками» вони часто випадково зустрічаються тепер на інших навчальних заходах. Це дає відчуття, що всюди є свої, можна разом щось створювати з людьми, яких уже знаєш і яким довіряєш. Крім того, такий постійний саморозвиток тримає у тонусі й допомагає показувати громаді, що ти не стоїш на місці. Марина підсумовує: «Академія – це моє відкриття року, і я вже почала використовувати здобуті знання на практиці як у громадському, так і в державному секторах».